ಮನುಷ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಅರ್ಥ, ಸ್ವರೂಪ, ವಿಕಾಸ ಮತ್ತು ವಿರೂಪಗಳ ಒಂದು ಸಮಗ್ರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ವಜ್ರೇಶ್ವರಿ ಎಸ್. ಮೂರ್ತಿ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕಿ, ಎಂ.ಇ.ಎಸ್. ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಮ್ಯಾನೇಜ್‌ಮೆಂಟ್, ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು.

DOI: https://doi.org/10.5281/zenodo.18787432

ABSTRACT:

ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಜೈವಿಕ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸಿ, ಸಾಂಘಿಕ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನನ್ನಾಗಿ ರೂಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಕೇವಲ ಬದುಕುವ ಕ್ರಮವಲ್ಲದೆ, ಅಂತರಂಗದ ಶುದ್ಧೀಕರಣವಾಗಿರುವ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕುಟುಂಬ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಮೂಲಕ ಪೋಷಣೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪ್ರಭಾವ, ಭೌತಿಕವಾದದ ಅಬ್ಬರ ಮತ್ತು ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಂದು ಮೌಲ್ಯಗಳು ಕುಸಿಯುತ್ತಿದ್ದು, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿರೂಪಗಳು ಸಮಾಜವನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿವೆ. ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯ ವಿಶೇಷವಾದ 'ವಸುಧೈವ ಕುಟುಂಬಕಂ' ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿ ಆರಾಧನೆಯ ತತ್ವಗಳು ಈ ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೆ ಪರಿಹಾರ ನೀಡಬಲ್ಲವು. ಆಧುನಿಕತೆಯ ಭರಾಟೆಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಿ, ತಲೆಮಾರುಗಳ ನಡುವಿನ ಕಂದಕವನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸುಸ್ಥಿರ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಲಾಗಿದೆ.

KEYWORDS:

ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕಾರ, ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿರೂಪ, ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ.

1: ಪೀಠಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ

1.1 ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ:

ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಇತರ ಜೀವಿಗಳಿಂದ ಬೇರ್ಪಡಿಸುವ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಪ್ರಾಣಿ ಪ್ರಪಂಚವು ಕೇವಲ ಜೈವಿಕ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಂದ (ಹಸಿವು, ನಿದ್ದೆ, ಭಯ) ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮನುಷ್ಯ ಈ ಪ್ರೇರಣೆಗಳಿಗೆ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾನೆ. ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮನುಷ್ಯ ನಿರ್ಮಿತ ಪರಿಸರವಾಗಿದೆ. ಇದು ನಾವು ಉಸಿರಾಡುವ ಗಾಳಿಯಂತೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿದ್ದರೂ, ನಮ್ಮ ಪ್ರತಿ ನಡೆಯನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುತ್ತದೆ.

1.2 ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ:

ವ್ಯುತ್ಪತ್ತಿ: ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂಬ ಪದವು ಸಂಸ್ಕೃತದ 'ಸಂಸ್ಕಾರ'ದಿಂದ ಬಂದಿದೆ. ಇದರರ್ಥ 'ಶುದ್ಧೀಕರಣ' ಅಥವಾ 'ಪರಿಷ್ಕರಣೆ'. ಮನುಷ್ಯನ ಹಸಿ ಗುಣಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ ತೀಡಿ ಆತನನ್ನು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ: ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ಇ.ಬಿ. ಟೈಲರ್ (E.B. Tylor) ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, "ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಜ್ಞಾನ, ನಂಬಿಕೆ, ಕಲೆ, ನೈತಿಕತೆ, ಕಾನೂನು, ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ಗಳಿಸಿದ ಇತರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳ ಸಂಕೀರ್ಣ ಮೊತ್ತವಾಗಿದೆ."

2: ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ವರೂಪ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕೇವಲ ಒಂದು ವಸ್ತುವಲ್ಲ, ಅದು ಒಂದು ಜೀವಂತ ವಾಹಿನಿ. ಅದರ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಬಹುದು:

2.1 ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಪಾದಿತವಾದುದು (Culture is Learned):

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಅನುವಂಶೀಯವಾಗಿ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಅದು 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶೂನ್ಯ'ದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅದು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ತನ್ನ ಪರಿಸರದಿಂದ ಭಾಷೆ, ನಡವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನು 'ಸಮಾಜೀಕರಣ' (Socialization) ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ.

2.2 ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಹಂಚಿಕೆಯ ಗುಣವುಳ್ಳದ್ದು (Culture is Shared):

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಚಿತ್ರ ಹವ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೆ ಅದನ್ನು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎನ್ನಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು ಅಥವಾ ಸಮಾಜವು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡ ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

2.3 ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಂಕೇತ ಆಧಾರಿತವಾದುದು:

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಚಿಹ್ನೆಗಳು ಮತ್ತು ಸಂಕೇತಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂವಹನ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ದೀಪ ಹಚ್ಚುವುದು ಕೇವಲ ಬೆಳಕಿನ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಂಗಳದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ.

3: ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಮೂಲಾಧಾರಗಳು – ಕುಟುಂಬ

3.1 ಕುಟುಂಬದ ಪಾತ್ರ:

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಬಿತ್ತನೆ ನಡೆಯುವುದು ಕುಟುಂಬದ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ. ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಶೇ. 70ರಷ್ಟು ಭಾಗವು ಬಾಲ್ಯದ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪರಿಸರದಿಂದಲೇ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

- ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಭದ್ರತೆ: ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವಾಸದ ಮೂಲಕ ಮಗು ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ನಂಬಿಕೆ ಇಡಲು ಕಲಿಯುತ್ತದೆ.
- ಭಾಷೆಯ ಕಲಿಕೆ: ತಾಯ್ನುಡಿಯ ಮೂಲಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೊದಲ ಪಾಠ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಸಂಬಂಧಗಳ ಅರಿವು: ತಂದೆ, ತಾಯಿ, ಹಿರಿಯರು, ಕಿರಿಯರ ನಡುವಿನ ಗೌರವದ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಮೂಲ ಅಡಿಪಾಯ.

3.2 ಆಧುನಿಕ ಕುಟುಂಬದ ಸವಾಲು:

ಇಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೆಲಸದ ಒತ್ತಡ ಮತ್ತು ವಿಭಕ್ತ ಕುಟುಂಬಗಳಿಂದಾಗಿ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಹಸ್ತಾಂತರ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಂತರಕ್ಕೆ (Cultural Lag) ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ.

4: ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಪ್ರಭಾವ

4.1 ಶಿಕ್ಷಣ (Education as a Cultural Tool):

ಶಿಕ್ಷಣವು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಕೇವಲ ರಕ್ಷಿಸುವುದಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಅದನ್ನು ಪರಿಷ್ಕರಿಸುತ್ತದೆ.

- ವಿವೇಕ: ಅಂಧಶ್ರದ್ಧೆ ಮತ್ತು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮನೋಭಾವದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಶಿಕ್ಷಣದ ಗುರಿ.
- ಸಾಮಾಜಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ: ತನಗಾಗಿ ಬದುಕುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ಬದುಕುವುದನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ಕಲಿಸುತ್ತದೆ.

4.2 ಧರ್ಮ (Religion and Ethics):

ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಒಂದು ನೈತಿಕ ಬಲವನ್ನು ನೀಡುವುದು ಧರ್ಮ.

- ನಿಯಮಾವಳಿ: ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಸರಿ, ಯಾವುದು ತಪ್ಪು ಎಂಬ ನೈತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಧರ್ಮ ನೀಡುತ್ತದೆ.
- ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು: ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಸಾವಿನವರೆಗೆ ಧರ್ಮವು ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಸಮಾಜದೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯುತ್ತವೆ. ಆದರೆ, ಧರ್ಮವು ಸಂಕುಚಿತಗೊಂಡಾಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಪಾಯಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕುತ್ತದೆ.

5: ಭಾಷೆ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯದ ಕೊಡುಗೆ

5.1 ಭಾಷೆ – ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಜೀವನಾಡಿ:

ಭಾಷೆ ಕೇವಲ ಸಂವಹನ ಮಾಧ್ಯಮವಲ್ಲ, ಅದು ಒಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಲೋಚನಾ ಶೈಲಿ. ಒಂದು ಭಾಷೆ ನಾಶವಾದರೆ, ಆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

5.2 ಕಲೆ ಮತ್ತು ಸಾಹಿತ್ಯ:

ಸಂಗೀತ, ನೃತ್ಯ, ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳು ಸಮಾಜದ ಆಂತರಿಕ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತವೆ.

- ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ: ಮಣ್ಣಿನ ವಾಸನೆಯಿರುವ ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಕಲೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನೈಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ.
- ಸಾಹಿತ್ಯ: ಕವಿಗಳು ಮತ್ತು ಲೇಖಕರು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಅಂಕುಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಮುಂದಿನ ಹಂತಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.

6: ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟತೆ ಮತ್ತು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪ – ವಿಸ್ತೃತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದರೂ, ಇಂದಿಗೂ ಅದು ಜೀವಂತವಾಗಿರುವುದಕ್ಕೆ ಅದರ ಆಂತರಿಕ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಮೌಲ್ಯಗಳೇ ಕಾರಣ. "ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಏಕತೆ" ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಘೋಷಣೆಯಲ್ಲ, ಅದು ಭಾರತದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಉಸಿರು.

6.1 ಸಕಲ ಜೀವರಾಶಿಗಳ ಹಿತದೃಷ್ಟಿ (Universal Welfare):

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕೇವಲ ಮನುಷ್ಯನ ಹಿತವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಯಸುವುದಿಲ್ಲ. "ಸರ್ವೇ ಜನಾಃ ಸುಖಿನೋ ಭವಂತು, ಸರ್ವೇ ಸಂತು

ನಿರಾಮಯಾಃ" ಎಂಬ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯ ಮೂಲಕ ಅದು ಇಡೀ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಕೋರುತ್ತದೆ.

- ಅಹಿಂಸೆ: ಗಾಂಧೀಜಿಯವರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಬುದ್ಧ, ಮಹಾವೀರರವರೆಗೆ ಎಲ್ಲರೂ ಬೋಧಿಸಿದ ಅಹಿಂಸೆಯ ತತ್ವವು ಭಾರತದ ದೊಡ್ಡ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕೊಡುಗೆ. ಇದು ಕೇವಲ ದೈಹಿಕ ಹಿಂಸೆಯಲ್ಲ, ಆಲೋಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಪರರಿಗೆ ಕೆಡಕನ್ನು ಬಯಸದಿರುವುದೇ ನಿಜವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ.

6.2 ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಪ್ರೇಮ:

"ಅತಿಥಿ ದೇವೋ ಭವ" ಎಂಬ ಮೌಲ್ಯವು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಸುಹೊಕ್ಕಾಗಿದೆ. ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಯ ನೀಡುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕಾರ.

- ಕುಟುಂಬದ ಪಾವಿತ್ರ್ಯತೆ: ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬವು ಕೇವಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸಮೂಹವಲ್ಲ, ಅದು ಒಂದು ಶಕ್ತಿ ಕೇಂದ್ರ. ಹಿರಿಯರ ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಕಿರಿಯರ ಉತ್ಸಾಹ ಇಲ್ಲಿ ಸಮನ್ವಯಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ತಂದೆ-ತಾಯಿಗಳನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ 'ಪಿತೃದೇವೋ ಭವ, ಮಾತೃದೇವೋ ಭವ' ಎಂಬ ತತ್ವಗಳು ಸಮಾಜದ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

6.3 ಪ್ರಕೃತಿಯೊಂದಿಗೆ ಅವಿನಾಭಾವ ಸಂಬಂಧ:

ಜಗತ್ತಿನ ಅನೇಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು ಮನುಷ್ಯನ ಉಪಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಇರುವ ವಸ್ತುವೆಂದು ನೋಡಿದರೆ, ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಪ್ರಕೃತಿಯನ್ನು 'ತಾಯಿ' ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿದೆ.

- ಪಂಚಭೂತಗಳ ಆರಾಧನೆ: ನದಿಗಳನ್ನು ಜೀವನದಿಗಳೆಂದು, ಭೂಮಿಯನ್ನು ಭೂಮಾತೆಯೆಂದು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಜಗತ್ತಿನ ಕಣ್ಣೆಂದು ಪೂಜಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ತುಳಸಿ, ಅಶ್ವತ್ಥ ಗಿಡಗಳ ಆರಾಧನೆ ಮತ್ತು ಗೋಪೂಜೆಯು ಪರಿಸರ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾರ್ಗಗಳಾಗಿವೆ.

6.4 ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಲೌಕಿಕ ಜೀವನದ ಸಮತೋಲನ:

ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕೇವಲ ಅಧ್ಯಾತ್ಮಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಅದು ಅರ್ಥ (ಸಂಪತ್ತು) ಮತ್ತು ಕಾಮ (ಆಸೆ)ಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ಇವುಗಳು 'ಧರ್ಮ' (ನೈತಿಕತೆ)ದ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲೇ ಇರಬೇಕೆಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

- ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು: ಧರ್ಮ, ಅರ್ಥ, ಕಾಮ ಮತ್ತು ಮೋಕ್ಷ ಎಂಬ ನಾಲ್ಕು ಪುರುಷಾರ್ಥಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿಗೆ ಒಂದು ಗುರಿ ಮತ್ತು ಶಿಸ್ತನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಸಮತೋಲನವು ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗೆಲ್ಲುತ್ತಲೇ ಆಂತರಿಕ

ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

6.5 ವೈವಿಧ್ಯತೆಯ ಸಂಭ್ರಮ:

ಭಾರತವು ನೂರಾರು ಭಾಷೆಗಳು, ಉಡುಗೆ-ತೊಡುಗೆಗಳು ಮತ್ತು ಹಬ್ಬಗಳ ನಾಡು. ಈ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗದೆ, ಒಂದು ಸುಂದರವಾದ 'ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುಚ್ಛ'ವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ 'ಕರಗ', ದಕ್ಷಿಣದ 'ಪೊಂಗಲ್' ಅಥವಾ ಉತ್ತರದ 'ಹೋಳಿ'-ಪ್ರತಿ ಹಬ್ಬವೂ ಮನುಷ್ಯರ ನಡುವಿನ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜದ ಒಗ್ಗಟ್ಟನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

7: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿರೂಪಗಳು

7.1 ಭೌತಿಕವಾದದ ಅಬ್ಬರ (Materialism):

"ಇರುವುದು ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ, ಹೊಂದುವುದು ಮುಖ್ಯ" ಎಂಬ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಮಾನವೀಯ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗಿಂತ ಹಣದ ವ್ಯಾಮೋಹ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ದೊಡ್ಡ ವಿರೂಪ.

7.2 ಅಂಧಾನುಕರಣೆ (Blind Imitation):

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೆ ಕೇವಲ ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಅನುಕರಿಸುವುದು ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕುಂದಿಸುತ್ತಿದೆ.

7.3 ನೈತಿಕ ಅಧಃಪತನ:

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವ ಸ್ವಾರ್ಥ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತು ಅಹಿಂಸೆಯ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವನತಿಯ ಸಂಕೇತಗಳಾಗಿವೆ.

8: ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿರೂಪದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು

8.1 ಸಾಮಾಜಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು:

- ಕುಟುಂಬದ ವಿಘಟನೆ: ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿಫಲತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ.
- ಒಂಟಿತನ: ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಜಗತ್ತು ಹತ್ತಿರವಾಗಿದ್ದರೂ, ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನಿಂದ ದೂರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷ: "ನನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ" ಎಂಬ ಅಹಂಕಾರದಿಂದ ಕೋಮು ಗಲಭೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಶಾಂತಿ ಉಂಟಾಗುತ್ತಿದೆ.

8.2 ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂಕಟ (The Crisis of Values) – ವಿಸ್ತೃತ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರೂಪವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅತಿದೊಡ್ಡ

ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧತೆಯೇ 'ಮೌಲ್ಯಗಳ ಸಂಕಟ'. ಇಂದು ನಾವು ತಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅತ್ಯಂತ ಮುಂದುವರಿದ ಯುಗದಲ್ಲಿದ್ದರೂ, ನೈತಿಕವಾಗಿ ಕವಲು ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದೇವೆ.

- ಗುರಿ ಮತ್ತು ಮಾರ್ಗದ ನಡುವಿನ ಸಂಘರ್ಷ: ಆಧುನಿಕ ಸಮಾಜವು 'ಯಶಸ್ಸು' ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಹಣ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಗುರಿಯನ್ನು ತಲುಪಲು ಯಾವುದೇ ಮಾರ್ಗವನ್ನಾದರೂ (ಅಧರ್ಮ ಅಥವಾ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ) ಅನುಸರಿಸಬಹುದು ಎಂಬ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ಇದು "ಸತ್ಯಮೇವ ಜಯತೇ" ಎಂಬ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಹೊಡೆತ ನೀಡಿದೆ.
- ವ್ಯಕ್ತಿವಾದ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆ: ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಯಾವಾಗಲೂ 'ಸಮೂಹ'ದ ಹಿತವನ್ನು ಬಯಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇಂದಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಜೀವನಶೈಲಿ 'ನಾನು', 'ನನ್ನ ಸುಖ' ಎಂಬ ವ್ಯಕ್ತಿವಾದವನ್ನು (Individualism) ಪೋಷಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಸಮಾಜದ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಕಳಕಳಿ, ಪರೋಪಕಾರ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವಗಳು ಕ್ಷೀಣಿಸುತ್ತಿವೆ.
- ತಲೆಮಾರುಗಳ ನಡುವಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಂದಕ (Generation Gap): ಹಿರಿಯರ ಅನುಭವದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಕಿರಿಯರ ತಾಂತ್ರಿಕ ವೇಗದ ನಡುವೆ ಸಂವಹನದ ಕೊರತೆಯಿದೆ. ಹಿರಿಯರು ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಹೇರಿಕೆಯಂತೆ ಕಂಡರೆ, ಕಿರಿಯರು ಅದನ್ನು ಅನಗತ್ಯ ಹೊರೆಯೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಗೊಂದಲವು ಯುವಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಗುರುತಿನ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟನ್ನು (Identity Crisis) ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ.
- ವಾಸ್ತವ ಮತ್ತು ತೋರಿಕೆ: ಇಂದಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳ ಯುಗದಲ್ಲಿ 'ಬದುಕುವುದಕ್ಕಿಂತ' ಹೆಚ್ಚಾಗಿ 'ತೋರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು' ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಆಚರಣೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ತತ್ವಕ್ಕಿಂತ, ಅದರ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೇ ಹೆಚ್ಚು ಆದ್ಯತೆ ಸಿಗುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಆಳವಿಲ್ಲದ ಪ್ರದರ್ಶಕ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

9: ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಹಾದಿ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಹಳೆಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಲ್ಲ, ಬದಲಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೂಲ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಆಧುನಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ಅನ್ವಯಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮೂಲಕ ಯುವಜನತೆಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ನೈತಿಕತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಮ್ಮೆ ಮೂಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಭರಾಟೆಯ ನಡುವೆಯೂ ಕುಟುಂಬ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ, ಸಂಬಂಧಗಳ ನಡುವೆ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಅಂಧಾನುಕರಣೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಜಾಗತಿಕ ಜ್ಞಾನದೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಸಮತೋಲಿತ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ನಾವು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರತಿ ನಾಗರಿಕನು ತನ್ನ ಪರಂಪರೆಯ

ರಕ್ಷಕನಾದಾಗ ಮಾತ್ರ ಸಮಾಜವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವನತಿಯಿಂದ ಪಾರಾಗಿ ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ ಸಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

9.1 ಪರಿಹಾರೋಪಾಯಗಳು:

- ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಶಿಕ್ಷಣ: ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೇವಲ ವೃತ್ತಿಪರರನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸದೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿವಂತ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು.
- ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ: ಸ್ಥಳೀಯ ಕಲೆ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಹಬ್ಬಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು.
- ಸಮತೋಲನ: ಆಧುನಿಕ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಒಪ್ಪುತ್ತಲೇ ನಮ್ಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಉಪಸಂಹಾರ:

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪುನಶ್ಚೇತನ: ಸಮಕಾಲೀನ ಸವಾಲು ಮತ್ತು ಸಾರಾಂಶ

ಮನುಷ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಕೇವಲ ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿಯಬೇಕಾದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವಲ್ಲ; ಅದು ನಾವು ಪ್ರತಿದಿನ ಉಸಿರಾಡುವ, ಜೀವಿಸುವ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಸುವ ನಿರಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಸುದೀರ್ಘ ಚರ್ಚೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ತಿಳಿದುಬರುವ ಸಾರಾಂಶವೆಂದರೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಪಶುತ್ವದಿಂದ ಮನುಷ್ಯತ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಮತ್ತು ಮನುಷ್ಯತ್ವದಿಂದ ದೈವತ್ವದ ಕಡೆಗೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯುವ ಏಣಿಯಾಗಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ವಿರೂಪಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಹ್ರಾಸವು ಕೇವಲ ಒಂದು ದೇಶ ಅಥವಾ ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿಲ್ಲ, ಇದು ಇಡೀ ಜಾಗತಿಕ ಸಮುದಾಯ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ನಮಗೆ ಸುಖವನ್ನಷ್ಟೇ ನೀಡಬಲ್ಲವು, ಆದರೆ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ನೀಡಲು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ಬೇಕು. ನಾವು ಬಾಹ್ಯ ಜಗತ್ತನ್ನು ಗೆದ್ದಿದ್ದೇವೆ, ಆದರೆ ಅಂತರಂಗದ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ಈ ಹಂತದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚೀನ ಮೌಲ್ಯಗಳಾದ ಅಹಿಂಸೆ, ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಕೃತಿಯ ಗೌರವ ನಮಗೆ ದಾರಿದೀಪವಾಗಬೇಕಿದೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಉಳಿವು ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಹಳೆಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಕುರುಡಾಗಿ ಪಾಲಿಸುವುದಲ್ಲ. ಅದು ಹಳೆಯ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿ ಹಿಡಿದು, ಹೊಸ ಚಿಗುರುಗಳಿಗೆ (ಆಧುನಿಕತೆಗೆ) ಅವಕಾಶ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಸಮತೋಲನ. ಮನುಷ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು 'ಸ್ವಾರ್ಥ'ದಿಂದ 'ಪರಾರ್ಥ'ದೆಡೆಗೆ ಸಾಗಿದಾಗ ಮಾತ್ರ ಮಾನವ ಜನ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೂ ತನ್ನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಅರಿತು ನಡೆದರೆ, ಈ ಭೂಮಿಯು ವಾಸಿಸಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ, ಸುಂದರವಾದ ಮೌಲ್ಯಾಧಾರಿತ ಸಮಾಜವಾಗಿ ಬದಲಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು:

1. ಡಿ.ವಿ. ಗುಂಡಪ್ಪ, (1953), ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೈಸೂರು: ಕಾವ್ಯಾಲಯ ಪ್ರಕಾಶನ.
2. ಸುತ್ತೂರು ಶಿವರಾತ್ರಿ ದೇಶಿಕೇಂದ್ರ ಮಹಾಸ್ವಾಮಿಗಳು, (ದಿನಾಂಕವಿಲ್ಲ), ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಮೈಸೂರು: ಜೆ.ಎಸ್.ಎಸ್. ಪ್ರಕಾಶನ.
3. ಇ.ಬಿ. ಟೈಲರ್, (1871), ಪ್ರಿಮಿಟಿವ್ ಕಲ್ಚರ್ (Primitive Culture), ಲಂಡನ್: ಜಾನ್ ಮುರ್ರೆ (John Murray).
4. ಡಾ. ಎಂ. ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, (2002), ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ, ಬೆಂಗಳೂರು: ಸಪ್ನಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್.
5. ಎಂ.ಎನ್. ಶ್ರೀನಿವಾಸ್, (1966), ಸೋಶಿಯಲ್ ಚೇಂಜ್ ಇನ್ ಮಾಡರ್ನ್ ಇಂಡಿಯಾ (Social Change in Modern India), ನವದೆಹಲಿ: ಓರಿಯಂಟ್ ಬ್ಲ್ಯಾಕ್ ಸ್ವಾನ್.
6. ಕುವೆಂಪು, (1981), ವಿಶ್ವಮಾನವ ಸಂದೇಶ, ಮೈಸೂರು: ಉದಯರವಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
7. ಸ್ವಾಮಿ ವಿವೇಕಾನಂದ, (2012), ವಿವೇಕಾನಂದ ಸಾಹಿತ್ಯ (ಸಂಪುಟ–5), ಮೈಸೂರು: ಶ್ರೀ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಆಶ್ರಮ.